

Kriminaalmenetluse lõpetamise põhistatud määrus

Koostamise kuupäev ja koht: 18.11.2024, Tallinn
Koostaja ametinimetus ja nimi: abiprokurör Anna-Maria Rahamägi
Ametiasutuse nimi: Majandus- ja Korruptsioonikuritegude ringkonnaprokuratuur
Kriminaalasja number: 23730000065
Kuriteo kvalifikatsioon: KarS § 201 lg 1
Kahtlustatava nimi: XXX (ik XXX)

Kriminaalasjas nr 23730000065 esitati XXX 17.07.2024 KarS § 201 lg 1 järgi kvalifitseeritava kuriteo toimepanemises, mis seisnes selles, et tema olles ajavahemikul 06.08.2014-29.05.2019 ettevõtte XXX (rg-kood XXX; kustutatud 29.05.2019) juhatuse ainuliige, sõlmis 01.06.2018 ettevõttega XXX (rg-kood XXX) juhatuse ainuliikme XXX isikus müügiteenuse osutamise lepingu nr 1/4, mille alusel asus pakkuma XXX lepingu järgi turundus- ja müügijuhi teenuseid. Lepingut lõppedes 31.12.2018 jätkati osapoolte vahel koostööd samadel tingimustel edasi uut lepingut sõlmimata, kuid XXX asus edaspidi XXX arveid esitama oma teise ettevõtte XXX (rg-kood XXX) alt, olles antud ettevõttes samuti juhatuse ainuliige alates 16.10.2019.

Alates 01.07.2021 alustas tööd XXX uus e-pood XXX, mille üheks uueks maksevahendussüsteemiks sai PayPal ettevõttelt PayPal (Europe) S.à r.l. et Cie, S.C.A. Kuna XXX tegeles e-poe loomisega, avas tema suulisel kokkuleppel XXX XXX tarbeks oma isikliku kontoga PayPali arvelduskonto, millele oli ainult temal juurdepääs. Ajavahemikul 01.07.2021-23.01.2023 laekus XXX klientidelt pärast teenustasude mahaarvamist XXX eurot e-poes tehtud ostude eest kasutades PayPali makselahendust. Antud raha pidi XXX vastavalt suulisele kokkuleppele XXX kandma kord kuus kuu lõpu seisuga edasi XXX arvelduskontole, kuid jättis seda tegemata. Oma tegevusega pööras XXX ajavahemikul 01.07.2021-26.01.2023 enda valduses olevalt PayPal kontolt enda kasuks XXX kuuluvat raha summas XXX eurot, kasutades raha isikliku äranägemise järgi ning põhjustades sellega XXX varalist kahju.

Oma tahtliku tegevusega pani XXX toime tema valduses oleva võõra vallasasja ebaseaduslikult enda kasuks pööramise, s.o KarS § 201 lg 1 järgi kvalifitseeritava kuriteo.

Prokurör, olles tutvunud kriminaalasjas kogutud tõenditega, on seisukohal, et XXX esitatud kahtlustus on põhjendatud. Kriminaalasjas kogutud tõendid annavad aluse esitada isikule süüdistus KarS § 201 lg 1 järgi kvalifitseeritava kuriteo toimepanemises.

Samas näeb kriminaalmenetluse seadustiku (KrMS) § 202 lg 1 ette, et kui kriminaalmenetluse ese on teise astme kuritegu ja selles kahtlustatava isiku süü ei ole suur ning ta on heastanud või asunud heastama kuriteoga tekitatud kahju ja tasunud kriminaalmenetluse kulud või võtnud endale kohustuse tasuda kulud ning kui kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi, võib prokuratuur kahtlustatava või süüdistatava nõusolekul taotleda, et kohus kriminaalmenetluse otstarbekuse kaalutlustel lõpetaks. KrMS § 202 lg 7 sätestab, et kui kriminaalmenetluse esemeks on teise astme kuritegu, mille eest karistusseadustiku eriosa ei näe karistusena ette vangistuse alammäära või näeb karistusena ette ainult rahalise karistuse, võib nimetatud paragrahvi lg-tes 1 ja 2 sätestatud alustel kriminaalmenetluse lõpetada prokuratuur.

Eeltoodu tähendab, et seadusandja on jätnud võimaluse kohaldada õigusrikkuja osas teatud juhtudel ka oportuuniteediprintsiipi. See võimaldab isiku suhtes kriminaalmenetluse lõpetamist eeldusel, et isiku huvid ja avalik huvi on omavahel tasakaalus ning kriminaalrepressiooni kohaldamine ei ole tingimata vajalik. Oportuuniteediprintsiip on viidud seadusesse sisse paljuski eesmärgiga hoida kokku alati piiratud menetluslikku ressursi, mille tingimustes ei suuda riik võrdset tähelepanu pöörata kõigile toimepandavatele õiguserikkumistele. Seetõttu tuleks menetlusökonoomika põhimõttest tulenevalt kasutada menetluslikke ressursse võimalikult ratsionaalselt ja tagada seeläbi õigushüvede võimalikult ulatuslik kaitse.

Käesoleval juhul leiab prokurör, et kriminaalasja asjaolusid arvestades esinevad XXX puhul eeldused kriminaalasja lõpetamiseks KrMS § 202 alusel. Oma seisukohta põhjendab prokurör järgnevalt.

KrMS § 202 lg-st 1 tulenevalt on oportuuniteediprintsiibi kohaldamise esimeseks eelduseks asjaolu, et kriminaalmenetluse esemeks on teise astme kuritegu. KarS § 4 lg 3 kohaselt on teise astme kuritegu süütegu, mille eest on nimetatud seadustikus karistusena ette nähtud tähtajaline vangistus kuni viis aastat või rahaline karistus. Käesolevas kriminaalasjas on XXX etteheidetav tegu kvalifitseeritav KarS § 201 lg 1 järgi, mille eest on karistusena ette nähtud rahaline karistus või kuni kaheaastane vangistus. Seega on tegu teise astme kuriteoga, mille toimepanemise eest ei ole nähtud ette vangistuse alammäära. Järelikult võib antud juhul kriminaalasjas menetluse lõpetada prokuratuur.

Samuti tuleb kriminaalmenetluse lõpetamise eeldusena KrMS § 202 lg-st 1 tulenevalt tuvastada, et isiku süü ei ole suur. Süü suuruse hindamisel võetakse aluseks KarS-is toodud põhimõtted, eelkõige §-s 57 sätestatu. Arvestatakse isiku panust kuriteo toimepanemisel, tahtluse või ettevaatamatuse astet, tekitatud kahju liiki ja suurust, isiku vanust ja arusaamisvõimet ning seadusandja sätestatud karistusraame. Kriminaalmenetluse lõpetamiseks KrMS § 202 alusel on vajalik tuvastada ka avaliku menetlushuvi puudumine. Praktikast lähtuvalt hinnatakse nimetatud kriteeriumi täidetust läbi eri- ja üldpreventiivsete kaalutluste.

Eripreventiivsetest vajadustest lähtuvalt on menetluse jätkamine üldjuhul vajalik juhul, kui isikut on kahe aasta jooksul enne uue kuriteo toimepanemist sarnase süüteo eest karistatud või tema suhtes menetlus on otstarbekuse kaalutlusel lõpetatud või isik on oma muu käitumisega tõestanud, et tema edaspidise õiguskuulekuse tagamiseks, mida muul moel ei ole võimalik korraldada, on vajalik rakendada mõjutusvahendeid või karistusi.

Üldpreventiivsest vajadustest lähtuvalt on isiku karistamine üldjuhul vajalik juhul, kui kuritegu on toime pandud elusfääris, mille vastu peab avalikkusel olema eriline usaldus või isiku karistamine on vajalik õiguskorra kaitsmise huvides või kuriteo tõttu kannatanul puuduvad peale kriminaalmenetluse efektiivsed õiguskaitsevahendid.

Käesoleval juhul tuleb ühelt poolt arvestada, et tegu, milles XXX kahtlustatakse, on seadusandja poolt kehtestatud sanktsioonimäärast lähtuvalt käsitletav keskmisest kergema teise astme kuriteona. Kuigi tuleb tõdeda, et kuriteoga tekitatud kahju ületab olulise kahju (XXX eurot) määra, siis samas tuleb ka arvestada, et XXX ei ole kriminaalkorras karistatud ning temal puuduvad ka kehtivad vääriteokaristused. Samuti ei ole isiku suhtes viimase kahe aasta jooksul oportuuniteediprintsiipi kohaldades kriminaalmenetlusi lõpetatud ning tema suhtes ei menetleta praegusel ajal muid kriminaalasju. Samas ei ole XXX näol tegemist ametilt erilist usaldusväärsust eeldava isikuga. Ka kannatanu õigused on kaitstud antud kriminaalmenetluse lõpetamisega, kuivõrd XXX saab üheks kohustuseks olema kahju täielik hüvitamine. Seega ei esine eripreventiivseid kaalutlusi, mis tingiksid

vajaduse isiku karistamise järele. Lisaks ei ole võimalik möönda, et XXX elatuks kuritegude toimepanemisest. Puudub alus arvata, et XXX jätkab kuritegude toimepanemist.

Samuti annavad prokuröri hinnangul kriminaalmenetlusele allutamise fakt, sellest tingitud vajadus osaleda kahtlustatavana menetlustoimingutel ning samuti kriminaalmenetluse lõpetamisel XXX pandav kahju hüvitamise kohustus ja kindla summa maksmisega riigituludesse avalikkusele piisavalt mõjusa signaali, et sellistele rikkumistele järgneb riigi reaktsioon isikute põhivabadusi enim piiravate vahendite ehk kriminaalmenetluse näol. Seega on XXX puhul üldpreventsiooni eesmärkide saavutamine tagatud piisaval määral.

Puutuvalt menetluse lõpetamisel XXX kohustuse määramisse, tuleb arvestada, et kriminaalasjas on esitatud kannatanu poolt tsiviilhagi summas XXX eurot, mille tasumise kohustuse on XXX omale võtnud. 14.11.2024 on XXX hüvitanud tsiviilhagist XXX eurot ehk XXX on asunud tekitatud kahju hüvitama. Niisamuti on XXX nõustunud riigituludesse kindla summa maksmisega.

Eeltoodust tulenevalt on prokuröri hinnangul võimalik saavutada üld- ja eripreventsiooni eesmäärke ning suunata kahtlustatavat seadusekuulekusele muudel viisidel kui kriminaalkorras karistamisega. Loodetavasti saab KrMS § 202 lg 2 p 1, 2 sätestatud kohustusega suunata XXX õigusekuulekusele ning taoline menetlusotsus vastab õigusrahu ja õiguskindluse taastamise eesmärgile. Menetleja on kahtlustatavale selgitanud, millised võivad olla tema poolt toime pandud kuritegude tagajärjed ning selgitanud, et käesoleva kriminaalasja lõpetamise otsus saab olema temale võimalus käituda edaspidi seadusekuulekalt – kui ta jätkab kuritegude toimepanemist, siis järgmisel korral võidakse määrata talle kriminaalkaristus. Prokuröri hinnangul ei ole vajalik kahtlustatava avalik süüdimõistmine kohtuistungil, kuivõrd kahtlustatava käitumist on võimalik mõjutada kriminaalasja lõpetamisega.

Kõiki ülaltoodud asjaolusid kogumis hinnates on prokurör seisukohal, et käesolevas asjas on kahtlustatava suhtes kriminaalmenetluse jätkamiseks vajalik avalik menetlushuvi ära langenud ning esinevad KrMS §-s 202 sätestatud alused kriminaalmenetluse lõpetamiseks.

Juhindudes KrMS §-dest 202 lg 7 ja 206, abiprokurör

m ä ä r a s :

1. Lõpetada kriminaalasjas nr 23730000065 menetlus.
2. Määratud kohustuse liik ja tähtaeg: **XXX kohustub**
 - 2.1. **hüvitama kuriteoga tekitatud kahju XXX eurot, mis kanda XXX arveldusarvele nr XXX (selgitus „23730000065 – kahju hüvitamine“). Määruse koostamise hetkeks on tasutud XXX eurot (makse kuupäeval 14.11.2024), mistõttu kuulub tasumisele XXX eurot tähtajaks 18.05.2025.**
 - 2.2. **maksta riigituludesse 600 eurot tähtajaks 18.05.2025.**
- Tasumist tõendavad dokumendid tuleb esitada prokuröri e-postile anna-maria.rahamagi@prokuratuur.ee.
3. KrMS 4. peatükis loetletud tõkendite ja muude kriminaalmenetluse tagamise vahendite tühistamine: tõkendit ei kohaldatud.
4. Asitõendid või äravõetud või konfiskeerimisele kuuluvad objektid: puuduvad.
5. KrMS § 206 lõike 2¹ alusel teavitada kriminaalmenetluse lõpetamisest Eesti Kohtuekspertsiisi Instituuti ja kustutada ABIS-st ja RSBR-st järgmised andmed: andmeid ei kogutud.
6. Kriminaalmenetluse kulud: XXX lepingulise kaitsja osalusega seoses tekkinud menetluskulud jätta XXX kanda.
7. Vastavalt KrMS § 206 lõikele 2 tuleb kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia viivitamata

saata: kannatanule XXX (rg-kood XXX, esindaja juhatuse liige XXX), kahtlustatavale XXX ja tema kaitsjale XXX.

8. Põhistatud kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest alates kümne päeva jooksul on kannatanul õigus KrMS § 207 lõike 3 alusel esitada kaebus Riigiprokuratuurile asukohaga Wismari 7, Tallinn 15188.
9. Kannatanul on õigus vastavalt KrMS § 206 lõikele 3 tutvuda kriminaaltoimikuga kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest alates kümne päeva jooksul Majandus- ja Korruptsioonikuritegude ringkonnaprokuratuuris aadressil Lubja 4, Tallinn. Kui füüsilisest isikust kannatanu ei valda eesti keelt, võib ta kümne päeva jooksul taotleda kriminaalmenetluse lõpetamise määruse sisust arusaamiseks selle teksti tõlkimist emakeelde või keelde, mida ta valdab.
10. Kui isiku suhtes lõpetatakse kriminaalmenetlus KrMS § 199 lõike 1 punkti 1, 2 või 5 alusel, võib ta vastavalt süüteomenetluses tekitatud kahju hüvitamise seaduse (edaspidi SKHS) § 14 lõigetele 2 ja 3 esitada menetluse lõpetanud prokuratuurile taotluse kahju hüvitamiseks kuue kuu jooksul arvates päevast, kui ta sai teada või pidi teada saada prokuratuuri või uurimisasutuse määrusest, mille alusel tekkis õigus nõuda kahju hüvitamist. Isikul on õigus nõuda kahju hüvitamist, kui kahju on tekitatud SKHS § 5 lõike 1 punktides 1-6 (vahistamisega; kahtlustatavana kinnipidamisega; elukohast lahkumise keeluga; ametist kõrvaldamisega; vara arestimise või äravõtmisega; ebamõistliku menetlusajaga) või § 6 lõikes 1 (teistmise tõttu uuendatud kriminaalasja uue arutamise tulemusel mõistetakse isikule varasemaga võrreldes kergem karistus, isik mõistetakse õigeks või isiku suhtes lõpetatakse kriminaalmenetlus KrMS § 199 lõike 1 punkti 1, 2 või 5 kohaselt) sätestatud alustel. Taotluses tuleb välja tuua kõik SKHS § 12 punktides 1-10 märgitud asjaolud (vt <https://www.riigiteataja.ee/akt/SKHS>).

(allkirjastatud digitaalselt)

Anna-Maria Rahamägi

XXX kinnitusel on ta kriminaalmenetluse lõpetamise ja määratud kohustustega nõus ning on määruse ja kohustuste täitmiseks vajalikud andmed kätte saanud. XXX on selgitatud, et kui ta ei täida talle pandud kohustusi ettenähtud tähtaja jooksul, uuendab prokuratuur KrMS § 202 lg 7 alusel kriminaalmenetluse.

(allkirjastatud digitaalselt)

XXX

kahtlustatav

(allkirjastatud digitaalselt)

XXX

kaitsja